

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a tár- sulatnak, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak küldendők.
Égészévre — — — — —	8 kor.	—	—
Félévre — — — — —	4 "	—	—
Negyedévre — — — — —	2 "	Kéziratokat nem adunk vissza.	—

Husvétii gondolatok.

Tavasza esik a nagy nap, tavaszra, a természet megújulásának és feltámadásának idejére. A természet is a föltámadás magasztos gondolatát testesíti meg. Ime! Megdőbbsent a föld, széttörött jégpáncélja, el-tűnt hervatag szemfödője, feltámadt szunnyadó ereje. Új életről beszél a viruló természet, a völgyek ölen lefutó kis patak s a léghen csicsérgő madár. Gyönyörűen tűz a tavaszi nap sugara, a fekete földből kikél a fű, a virág; a por és a salak lent marad; verőfény-nyel, virágillattal, tavaszi boldogsággal van tele minden. Szent örömmel, magasztos reménységgel telik el szívünk.

A természet Urát is eltemették, de a harmadik nap reggelén Isten mindenható erejével megrendítette a földet, isteni erő — Isten angyala — elhengerítette a sirt elzáró követ és a megteszített élve, győzedelmesen feltámadott. A feltámadott Jézusban való hit, a természetfölötti élet világító napja rásüt a bűnös emberek lelkére s a lélek kiszáll a porból, a szennyből; megtisztul, feltámad. Óh szent pillanat, a melyben leginkább érezzük Istenhez való hasonlatosságunkat, lelkünk halhatatlanságát.

A természet újra ébredésekor husvét szent ünnepe kettős feltámadásunknak biztos reménye. Egyik föltámadás a léleké, a melyet nap-nap után meg kell valósítanunk életünkben; másik a testé, a mely megtörténik az utolsó napon. Hogy testünknek föltámadása vigasztaló, örvendetes, dicsőséges legyen, lelkünknek kell most régi életéből újra és újra föltámadnia, ismét és ismét annak tudatára serkennie, hogy isteni Eszme részesei vagyunk és földadatunk az Istenéhez hasonló tökéletességekből lelkünknek magasztos harmóniáját megalkotni. — Nem hinni e földadatban, vagy kevésre venni azt, mihozzánk épen oly méltatlan,

mint a milyen levő és kétségbeejtő a cél tudatában saját elégtelenségünkről ismételtlen meggyőződünk és áthidalhatatlannak látnunk a különbséget eszményünk és magunk között.

Hanem a tavasz megújulása meghozza husvét szent ünnepét, mint egy meg nem tagadható valóság emlékét, meghozza azoknak, a kik nem hitték, vagy kevésre becsülték életünk szent céljait. Itt van előttünk az el nem tagadható, soha meg nem ingatott, valóság-gal megtörtént tény: Krisztus föltámadott. Ki maradhat még léha és könnyelmű, a midőn ilyet lát és el-hinni kényszerül? Nélkülözésekben, önmegtagadásban élt; úgy mint a világ azt érti, magát nem érvényesítette, hanem csak megalázta; Őt a jobbak szánták, a gőgösök megvetették, mivel tervei nem sikerültek és eszméivel egyedül maradt. Nem volt semmije azokból, vagy legalább nem becsült semmit azokból, a miket reális javaknak neveznek az emberek; hanem valami *képzelti* világban élt, a midőn Atyjának ajánlotta tetteit, kereste vele a közlekedést és értékének csak azt tartotta, hogy Atyjához emelkedjek megismerni akarát és teljesíteni; az a szárnalmas, szegény, elgyöngült alak most nem ideális; hanem valóságos dicsőségben föltámad. Föltámad olyan dicsőségben, a melylyel nem az emberek veszik őt körül: ilyen dicsőség a költőknek és hősöknek jut. Az Ő dicsősége reális fény, létező ragyogás, megnyugvás, fenség és béke. Nem mi adjuk neki, ő bírja azt; nem mi tőlünk származik, hogy őt körülvegye, hanem dicsősége az övé, ha mi el is felejtjük őt.

Ez által az *a képzelti világ, a melyben ő élt, valissá változott*. Nem álmok, nem délibábok üzése volt, a midőn cselekedeteiben az egyesülést kereste az Atyával és élete földadatának ez egyesülést tartotta. Mert a midőn ég és föld elmulnak, a midőn a mindenség ismét alakatlan chaosként fog gomolyogni, akkor csak

az marad meg nekünk, akkor csak az marad harmonia, a mi egy volt az Atyával.

Aki ebből a következményt ön maga számára le nem vonja, és Krisztus föltámadásának eseménye sem indítja arra, hogy fölismerje és keresse az élet komoly föladatait, ő maga az, a ki midőn az élet reális hasznait véli megfogni, vizet markol. Apparet sol, et omnia evanescent. Eljő a föltámadás, és a világ elenyészik.

Amde mely hang az, a mely fölébreszti szent Paula kolostorának szüzeit a hívős korai reggeleken? Ugyanaz a szó hangzik végig énekelve a kolostor folyosóin, a melylyel az anyaszentegyház áhitatos szerzetese a föltámadásnak hajnalát köszönti: alleluja.

A nagybőjt fájdalmas idejét kivéve nap-nap után e szóval serkentették föl szent Paulának szüzeit.

Mi szükségük volt e szűzies, szent lelkeknek arra, hogy az alleluja hangjaival mindennap Krisztus föltámadásának emlékeztetere ébredjenek?

Mert a napi munkában ők is elfáradtak: mert a különbséget látván, föltételeik és elért eredményeik között, ők is elkedvetlenedtek, ellankadtak; a hiúságos gondolatok kísértései következtében pedig félték az eltántorodás, a véték veszélyeitől. Azért kellett arra gondolniok, a ki föltámadása után már joggal mondhatta: *Confidite, ego vici mundum. Bizzatok, én meggyőztem a világot.* — Jó volt, ébredvén, a föltámadásra gondolniok, mert szép ugyan a világ tavaszával, virágaival, illatozó rétleivel, balzsamos illattal fakadó rügyeivel, rejtelmes erdőivel, ezer boldogító színével, világosságával, hangjaival és életével: de mégis sokszor fájdalmas itt élni, mivel épen a milyen mértékben fejlődik, úgy mulik is minden; sok a zaklató szenvedély, a melyből bűn, szerencsétlenség és halál fakad; nem bírjuk Istent, ámbár megkívántuk őt, mivel a természetben tökéletesnek, a kinyilatkoztatásban kimondhatatlan szentnek és jónak ismertük.

Ezért volt öröm és vigasztalás szent Paula szüzeinek az alleluja hangjainál Krisztus föltámadására eszmélniök. Mivel már nincsen szükség észfárasztó bizonyítékokra: Krisztus föltámadott, leszen föltámadás. Elmulik a bűn, jóra irányul a szenvedély; hatalmát veszíti az enyészet, bírjuk az életet és az Istent. Bírják mindazok, a kiknek testük dicsőségesen föltámadott, mivel a míg éltek, ünnepről-ünnepre föltámadott a lelkük a régi ember vétkeiből és fölserkent új elhatározásokra, új érzelmekkel új életre.

Tavasznak szent ünnepe, üdvözlünk olyan mély érzellemmel, a milyen mély óhajattal kívánjuk tanulságaidat és malasztjaidat!

Egyházi beszéd,

melyet a gyulatehérvári róm. kath. főgyimnasium Mária-kongregációjának 1901. március 25-én tartott felvételi ünnepén mondott
Fejér Gerő dr. vallástanárr.

Ájtatos hallgatók! Szent Pál apostol térítő utjaiban a legnépesebb és legműveltebb városokat kereste föl. Görögországnak volt egy virágzó tengerparti városa, Korintus. A mai Balkán félsziget délkeleti szegletén feküdt óriási kikötővel, melyben megfordult a világ minden hajója. Korintus lakossága 300.000-nyi volt; gazdag, művelt nép, de erkölcsiében romlott, elpuhult annyira, hogy az ó-kor szenvedélyes szerencse játékosai és legnagyobb kéjencei itt adtak egymásnak találkozót. Szent Pál Kr. u. 54-ben jött ide Athénből. Alig érkezett meg, körül fogták a kíváncsi görögök ezrei s oly hűséges hallgatói lettek, hogy köztük kellett maradnia másfél évig. Ezen idő alatt, szakadatlan hirdetve az evangéliumot, sok pogányt nyert meg az igaz hitnek, a szelidebb erkölcsöknek s egy kitünő, népes hitközséget alapított e világvárosban. De alig távozott, helyébe jöttek mások, nem építeni, hanem rontani. Tanait érthetetlennek, erkölcsi törvényeit szigorúnaknak títetve föl, gyűlöletet keltettek személye ellen, megbontották a hitegységet, visszasüllyesztették a feltámadt erényt s darabokra szakgatták a nagy egyházköziséget. Pál Efezusban értesülvén a történetekről, levelet irt nekik, melyben szemökre veti, nádhoz hasonló, ingatag jellemüket. Nincs más hit, mely üdvözítsen, más erkölcs, mely megtermékenyítse az életet, mint a mi Urunk Jézus Krisztusé. „Mert — úgy mond — *más alapot senki sem vethet azon kívül, mely vettetett, mely a Krisztus Jézus*“ (I. Kor. 3. 11.).

A. H.! Én nem tudom eléggé megcsodálni és nem tudok eléggé megrettenni azon teletemtől, mely Szent Pál ezen szavaiban foglaltatik. Egyet azonban tudok, — azt, hogy a korintusi példa többször megisméltődik az életben. Jönnek idők, mik összetépik a vallási elveket, felforgatják az erkölcsi rendet. A hitet — babonának, az imádságot — gyermekies kedélyt képző eszköznek, a böjtöt, gyónást — céltalan nyűgnek bélyegezve, oltárainkat és a templomok szöszkeiket úgy állítják a nagy közönség elé, mint valami komolyabb jellegű színpadokat. De amig ez ellenáram többeket elszédít, sokakat földre terít, — felhangzik csakhamar a rettentő intelem; a visszaesés zűrzavarából, a lelki katasztrófák omladékain újra felharsan szent Pál szava: *szilárdabb alapot nem vethet senki, mint a mely Krisztus által vettetett.*

Erre aztán megkezdődik a régi, helyes utra való visszatérése a vándor, eltévedt lelkeknek; a hit, erkölcsi törvény, a kereszténységnek százados kipróbált intézményei ismét elfoglalják a mindennapi életben régi helyüket. A *hiszekegy*, imádságos könyvek, templom olvasó lassan-lassan divatba jönnek. A magán- és családi életnek nagy felfordulása, a beteges nyugtalanság egyre visszabozzák a béke és boldogulás régi eszközeit azok helyett, mikkel a modern kor, a mai romlott világ kínálkozik a kapkodó emberiségnek. Színpad, kávéházak helyett templomok, regények helyett imádságos könyvek, ékszerszek helyett egyszerű olvasók, az istenkáromlás és kétségbeesés átkai helyett *hiszekegy* jönnek közforgalomba. A góg, a fennbéljázás pedig arcát elföldi s helyett enged a szerényiségnek, alázatosságának. Megkezdődik a *Gyónom*, a bánatos *mea culpa*.

Szilárdabb alapot nem vethet senki, mint a mely Krisztus

által vetetett. Ez a haladás egyetlen, biztos útja. S míg csak világ, világ lesz, — ez intelleum nem hagyja pihenni a szendergő léha lelkeket. Népeket, évezredeket riaszt fel a tespedésből s oly érvelőt tör ki az idők bábeli zavarából, amit fel nem tartóztathat semmiféle törvényhozás, bűnös gyönyörök eselvetése, istentagadó bölcsélet; semmiféle vihar, fergeteg, vagy világforradalom.

Egy alap van szilárd, megdönthetetlen, mely Krisztus által vetetett. Ezen alap folyton épül. Építjük mi mindnyájan, s ha megbalunk, utánunk majd építeni fogják mások tovább, tovább. Ez alap, a mi katolikus hittünk, vallásunk.

Nem volt idő, életkor, állapot, melynek szükségleteiről ez a hit ne gondoskodott volna; nem volt seb, lelki láz, mely ne találta volna meg gyógyyszerét e vallásban. Így születnek meg két ezer év folyamán a különféle vallásos intézmények; így nőnek ki időről-időre ezen alaplól a szebbnél-szebb ájtatosságok, hasznosabbnál-hasznosabb társulatok, hitbuzgalmi egyesületek. Ezen alaplól nőtt ki ez a társulat, a Mária-kongregáció is, melynek mai tüneményére vallásos szeretettel hívtunk egybe titeket.

A Mária-kongregációk hittünk fájának legnemesebb gyümölcsei.

A XVI-ik században Európa képe vallásilag olyan volt, mint Korintusé Szt. Pál tavozása után. Családok, nemzetek szakadoztak szét különféle hitre. Isten tisztelete, imádása helyett vallási harcok, engesztelhetetlen gyűlölség, vagyon és vérboszú fagyasztá jégbe a tiszta erkölcsököt. A katolikusok szertartásait nyílt után tették pellengérré; hitigazságainkat dajkameséknek nyilvánították. Sokan megintogtak a hitben, s mint a Példabeszédek könyve mondja, nagy gyáván elhagyák helyöket „mint a fészkekből elköltöző madár.” (Péld. 27. 8.). A vallás termő földje paragon bevervén, lábrakapott az árny, csaltság, szőszegés, a házassági szent képesok szét-tördelése, vallási guny, maró epéskedés a felnőtteknél; az ifjúságnál pedig: könnyelmű, léha viselet, korhelykedés, engedetlenség a szülői házban, nagyfoku dac az iskolák falai között, apai és tanári tekintély teljes lerombolása.

E nagy felfordulásban zug végig Európán a menydörgő intelleum: *Szilárdabb állapot nem véthet senki amál, mely vetetett a mi Urunk Jézus Krisztus által!* Megkezdődik hát a mentő munka száz irányban. Legelső sorban a művelt fiatal-ság megmentéséről volt a szó. *Hogy ne legyenek többé a katolikus ifjak habozó kisderek, ide-oda hajtvá a tudomány minden szelétől, az emberek gonoszsága, tévedésbe ejtő álnoksága által; hanem igazságot cselekedve szeretetben, növekedjenek mindenesül abban, a ki fő, Krisztusban (Szt. Pál).*

A fiatal-ság elzüllesztésének megakadályozására 1570 körül megalakulnak a Mária-kongregációk mindazon iskolákban, intézetekben, melyeket a Jezsuiták, az egyház hajójának ezen rettenetlenn evezősei kormányoztak. Európa majd minden államában Olaszországtól kezdve fel Angliáig, Oroszországtól egész Portugáliáig mindentütt életerős kongregációkat létesít a katolikus vallás. Hazánkban a XVII-ik század elején 22 ilyen társulat működött, ezek között legelőbb a miénk a gyulafehérvári keletkezett 1584-ben. Nemesek és polgárok, ifjak és férfiak versenyezve avattatták magukat tagjaivá s megmaradtak benne hiten mind halál-ig. Hozzájuk csatlakozik a trónok fénye, harci dicsőség és lángelme. Magyar király, német tudós, a francia marschal, spanyol grand, a földönfutó szercecsen, bolygó

indán egyaránt vallotta büszkén: *Mária leventéje vagyok.* Egy Savojai Jenő, Lotharingi Károly, Tilly fővezér, Szobieszky János lengyel király, nálunk meg Pázmány Péter, Lósy, Lippai érsekek, Pálffyak, Kobáryak, Eszterházy Miklós és Pálnádorok örök bülszkegei és példái maradnak a kongregációk ujja teremtő szellemének. S mikor az ezekből kikertült nemzedék kilépett a nagy világba, új légkör keletkezett hazánk földjén, mely úde, éltető áramával betöltte az élet minden viszonyát. A kongregánistákat nem a szennyes ünhaszon, hatalmi féltékenykedés, hiúság, sértett önértetből eredő bosszu jellemezt, hanem fenkölt, áldozatkész, hősi jellem, hitvalló bátorság, hűség a király iránt, s háboruk győzelmei. Hogy egyebet ne említsek, hazánk felszabadítása a török járom alól — a kongregációknak soha el nem muló érdeme.

A kongregáció az egyestlés, összetartás gondolatan alapszik. Ereje és hatása Jézus azon igéretére támaszkodik: *Ha közületek ketten vagy hármán meegyeznek a földön, minden dologra nézve, melyet kérnek, megleszen nekik Atyámtól, ki mennyekben van* (Mátthé 18. 19.). Minél gyengébb az erő, annál inkább rászorul a gyamolításra. A férfi kiküzdi ügyét egymagában. Az ifjú akaratot azonban minden akadály, minden kis nehézség megtördeli, különösen akkor, mikor a bűn elleni harcról, küzdelemről van szó. Ha arról van szó, hogy ifju testét ne dobja oda zsákmányul az érzéki szenvedélyeknek; hogy képzelmet, szívét megtisztítva minden bűnös vágytól, gondolattól, összes szellemerőt a legnehezebb munkának, a tanulásnak szentelhesse, ha arról van szó, hogy ingerlékeny, lobbánékony természetét legyőzve, aláztos legyen, szerény és békeszerető: hogy a figyelem szálait erős kezekben tartva, tudjon áhitattal imádkozni naponként, — akkor annak az ifjunak egyesülésre, támogatásra van szükség, hogy el ne csüggedjen mindjárt a kezdet kezdetén.

A Mária-kongregációknak épen ez a célja. Egyesíti a jó szándéku, törekvő ifjakat, kik minden tanárnál, sőt a szülőknel is jobban ismervén egymás hibáit, gyengéit, egymást könyebben védik, támogatják az erkölcsi veszélyek ellen. Együttessen végezvén a vallásos kötelemeket, az imádságot, gnyónást áldozást, — jobban hozzá szoknak a gyakorlati keresztény élethez; az erényekért kölcsönösen lelkesedve, nemes versenyre kelve, egymás jó példáin építve, okulva, — csüggedés nélkül tartanak ki a szent célok, ideálok szolgálatában. Különösen az akarat erősítése a kongregációk fő célja, hogy az ember, mint az irás mondja, — *ne forogjon a szél irányja szerint s ne lépjen minden utra.* Az akarat erő pedig nem izomerő, mivel az átléták dicsekednek, s a mit lovaglás, vadászat közben, tánctermekben, vagy a jégpályákon szoktunk megszerezni. Az akarat erő a keresztény férfi jellem gyökere és törzse, onnan belülről indul ki, a lélekből, a lélek tisztaságából, főképen az anygali erényből, melynek legelső, legszentebb eszménye — a Bold. Szűz Mária.

Ezért helyezte az egyház a kongregációkat a Bold. Szűz oltalma, védő szárnyai alá; ezért a Mária-kultusz, a Mária-tisztelet a kongregációk életének fő ere, igazi vérkeringése. S méltán. Hiszen Mária mondja ömagáról: „En a szépszeretet anyja vagyok és a félelemé, az ismereté és a szent roménységé. Nálam az út és igazság minden kegyelme, nálam az élet és erény minden roménységé.” (Sirák 24. 24.)

A kongregációknak egyház, haza és trón körül szerzett érdemeit, jellemalakító nagy hatását megirigyelte az ördögi

szellem a XVIII-ik században. A Jezsuita rend eltörlésével félülkerekedett hitetlen irányzat a kongregációkra is halálos csapást mért. Eltörlték Európá minden államában azon cím alatt, hogy az ifjuság ne legyen bigott, hanem független, szabad gondolkodó; hogy a vallás ügyé. végezze el a család, vagy kiki maga; azzal se állam, se iskola ne bibelődjék.

Csak hogy az életet nem lehet ám paragrafusokba fojtani. A lelki nyomor, a lelki éhínség még inkább kifog a törvényeken, mint a testi inség és nyomor. A mi be is következett.

A magára hagyott ifjuság erkölcsiége a XIX-ik században oly irányba haladt, mely kétségbe ejtett szülői szívet, megdöbbenetett a tanúgy barátait. Megnehezült az idők járása főleg hazánk felett. Otthon, a családi körből az újabb időkben kivész: az ima, a vallási útmutat. — ifjaink nagy része úgy jött át az iskolába, mint egy született pogány, ki előtt Krisztus ismeretlen, a keresztény kötelemek merő szólamok, a katolikus hit kegyelmi rendszere, a mise és szentségek közösleges papi játék, szemképrázató ceremónia. Így aztán fél nélkül szabadultak föl az érzelki szenvedélyek; az elme, képzelem a kéj, a bünsös vágyak láncaira került, s midőn így rabbá lett a szellemi munkaerő, beállott iskoláinkban majd mindenütt a szorgalom hanyatlása, a tanulmányi visszacsésés.

De ez még csak a fájdalomak kezdete. Egy sötét, rém alak, mely mint a bölesónél a halál árnyéka, ott settenkedett a meggyengült ifju sarkainál és belopta magát hirtelen az iskolákba. Megkezdődött a lassu, testi halál, a titkos, néma bün. Az árnyékról tudjuk, hogy annál nagyobb, minél mélyebben jár a nap. Ha az imádság, a hit napja lealdozóban, az árnyék, a néma bün egyre nagybodik az ifjú feje felett, s midőn így rabbá lett a szellemi munkaerő, beállott iskoláinkban majd mindenütt a szorgalom hanyatlása, a tanulmányi visszacsésés.

A mikit itt elmondottan, az nem kivétel, egy-két magában álló eset. Ez egy ragály, egy robanó áradat, mely magával sodorja azt az egy-két jobbat is, kiket félelmében, aggodalmában annyi bánatos köny között bocsátott eltnak a szánaudó anyai szív, az istenfélő családi kör. Hiszen az iskola élete is csak olyan, mint a tengeré. Elpusztul benne minden gyenge állat; a kisebb halakat feltalják a nagyok. Annak az ártatlan gyerekeknek nincs elég ereje szembe úszni az árral, s rövid idő alatt elvész e rettentő forgatagba.

Ezekután mindazoknak, kik féltik e nemzetet s annak ifjuságát, csak egy akaratuk, egy céljuk lehet: az egyetlen, biztos alapra, a vallás alapjára, fektetni az egész nevelési rendszert; s minthogy e rendszernek legtatékonnyabb eszközei a kongregációk, — visszaállítani a Mária-egyesületeket. A ki e gondolatban nincs velünk, az ellentünk vagy on; a ki e munkában nem gyűjt velünk, az szétszór, az fajunknak nem barátja.

Ezen okok indítottak pár évvel ezelőtt, A. H. I. minket is, kik életünket, az ifjuság nevelésére szántuk, hogy visszaállítsuk a 300 év előtti Mária-kongregációt s annak felvirágoztatásán sodorjában, — ifjak, tanári kar, a magas káptalan, de első sorban kegyelmes főpásztorunk, — egy szívet lélekkel fáradozzunk. Nem magunkért dolgozunk; nem is azért,

hogy egyházunk fényét csillogóbbá tegyük, hogy holmi papi uralmat biztosítsunk. Az egyházat nem féljük; az kivívja a maga győzelmeit; de dolgozunk és fáradozunk száz irányban, mert sajnáljuk az ifjuságot, szeretjük és féljük nemzetünket.

Most pedig még csak hozzátok van néhány szavam ifju testvéreim! Elöttetek, midőn Mária leventéivé lesztek. kettős cél lebeg. Ti keresztény jellegben, életszentségben, tisztaságban akarjátok megörzeni lelketekeket a testtel együtt; ti a mai naptól kezdve egymás erkölcsiégeinket akartok őrizni, támogatóni kölcsönös intéza, kérés, imádság által. E kettős célt el is éritek, csak szeplőtlen tiszta számlékkal ajánljátok fel magatokat Mária-nak.

Ti vagytok a föld sava, kiknek munkás, szényes élete által megtermékenyül iskolánk földje. Rajtatok áll, hogy e gymnásium színvonalá folyton emelkedjék, hogy iskolánk az ország első intézeteinek sorában álljon . . .

Midőn örök hűséget esküdztök Nagyasszonyunknak, ne feledjétek, hogy ugyanakkor apostoláivá lettetek a Mária-istiszteletnek, nemcsak itt, de künn az életben is.

E kongregáció a mai nappal kiterjesztvén felétek védő szárnyait, veletek marad, áldásával elkísér a halálos ágyig. De egyuttal a vigasztalások, remények kikapadhatlan forrásait nyitja meg számunkra is. Mert látván, hogy évről-évre gyarapodik bennetek az imában való abitat, a nemes, szenvedélyek feletti öuralom, — látván, hogy mint nő tettvágyatok az akaratban a mérséklet az élvezetekben, — tapasztalván, hogy szemérmesek maradtok a beszédben, szüziések a gondolatban, szerények a társalgásban, szorgalmasok, kitartók a tanulásban: — megnyugvással, aggodalom nélkül bocsátunk ki majd annak idején szárnyaink alól az egyetemre, a felsőbb iskolákba, a hol már is észrevehető a vallásos, erkölcsi megújulás. Nem lesztek ott sem magatokra hagyva. Hiszen Budapesten csodák történnek. Az egyetemi ifjuság kereszttel járja iskoláit, kereszttel kezében tölti meg a gyóntató székeket s karolja át Jézus oltárát.

S ha majd kiléptek onnan is — az élet küzdelmes színterére, ne tántorítson el semmiféle vihar, se gúny, se kislelkűség. Szent Pál megírta: „Bár mindenben nyomorúságot szenvedünk, de nem búsulunk; sok szükségben forgunk, de kétségbe nem estünk; üldözést szenvedünk, de el nem hagyatunk, megaláztatunk, de el nem veszünk“ (II. Kor. 4. 8.). Nem soha, ne féljétek! Jézus meggyőzte e világot. Titeket sem hagy el az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus igralmas keze. Nem soha, de soha. Csak előre bátran a Mária-istiszteletben, előre bátran e szent lobogó alatt. Amen.

A feltámadás és az élet.

Magasztos ünnepet ül husvétkor az egyetemes keresztény világ. A tornyok ércnyelvei zngó hangjaikkal hirdetik a feltámadás nagy napját; hirdetik a feltámadást, mely élet a halálban, fényözön a sötétség birodalma fölött s menyeyei öröm a kétségbeesés vívódása után.

Mi volna a kereszténység a feltámadás hite nélkül?!

Igen, feltámadunk. E hit, mely a pogányok bölcsői előtt mint ködön keresztül a kelő nap már világított, Krisztus feltámadása által nekünk bizonyossá lett.

A feltámadás napja azonban a szenvedések s fájdalmak tengeréből merült fel. Lelki szemünk látják az eseményeket. Látják a mint az emberiség nagy Tanítója, a valódi műveltség Östörorszába, kinek minden gondolata az emberiség ügyére irányult, alázatosan, mintegy szegény jövevény közelget ösei városáho; látják, a mint a nép az egyszerűség meze alatt felismeri Megváltóját, a „hosanna“ ezek ajkán válik diadalkiáltássá s a Mestert a népszerűség lelkesedése veszi körül, zöld ágat hánynak utjára, ruháikat teregetik elébe. De a népszerűség virágvasárnapjához csak néhány rövid nap a nagy péntek. A sokaság öröme kárörömmé, a hosanna „feszítődéggé“ változik, s az szenvedő, fájdalmas arc töviskoszoru alatt vértől serkedezik s alakja az isteni Mesternek nobél kereszt alatt roskadozik. A jök féltéken, remegve húzódnak el a dühöngő sokaság elől, nincs senki, hogy Őt védelmezze, tanítványai csak messziről követik. Majd felhangzik a Mária síralma s a mester kékülő ajkain a „Consummatum est.“ — Hová lett a népszerűség, hová az örömszaj? De a kereszt, a gyalázat jele, a felmagasztaltatás symboluma lesz, a halálból élet támad, maga a természet is megifjodik s kelet és nyugat, dél és észak hallják az angyali szózatot: az Őr feltámadott!

És e hit csaknem kétezer éve már, hogy boldogítja e világot. E hit paizsa alatt alakultak az újabb nemzetek. E hit alkotta meg azok művelődését. Illik hát e napon a vig ének, illik örülnünk a menny Istenének.

De az események nem azért tolnak le, hogy épen a végtelen időt megjelöljék. Az események tanulsának is benünket s bizonyos Jézusunk példája, mint az Ő egész élete s beszédeinek minden szava telvék tanulsággal.

Sokakat szárnyára vesz ma is a népszerűség s hej kevesen gondolják meg, hogy az idők egymásnak ellenségei. Minden körnek, legyen bár az a legkisebb, megvan a maga kegyelt embere, akit sokszor minden igazi ok nélkül bálványul állít magának az őt körülvevő sokaság. És gyakran megtörténik, hogy az ilyen népszerű emberek a véletlen szerencsét saját érdemüknek tudják be s pöffeszkedő göggel élnék vissza sorsuk kedvezésével. De a hamis pénz korán megismerzik, az oroszlanbőr lehull. Természetesen sokszor oly egyéneket is felkarol a közönség, a kik megérdemlik azt. Istennek hála, az emberiségnek vannak vrágai, vannak nagyjai, kik kitartó munka, nagy jellem s kiváló tehetség által érdemlik ki helyüket.

De az Arisztidesék is száműzésbe mehetnek s Kolumbus népe haláljával bilincseit temetteti sírjába. Oh a népszerűségben nincs állandóság s a ki csak a nép kegyéért cselekszik, emlékezzék meg, hogy a virágvasárnapot alig néhány nap választja el nagy péntektől.

Nem a népszerűség, de az a megelőgedés, melylyel tetteink után szivünk jutalmaz: az legyen törekvéseink palmaága. S bármily változó az emberi sors, vegyen bármily teljes diadalt a nemes törekvéseken a nyers erőszak, az erkölcsi világrend biztosítva áll. A jök előbb-utóbb labaknál látják az elismerés koszorúját s a nép, mely vak dühében oly készen van a feláldozással, mint a tenger háborgó hulláma az Őr szavára elcsendesül, s az ámitók hitvány igéreteit megismerve visszatér valódi jóakaróhoz. A történetből látjuk a mindenkori elégtételt s a valódi jutalom csak a jök jutalma. Krisztus nem marad a halálban s az Ő feltámadása az erkölcsi világrend legnagyobb biztosítása.

A hit nagy kincse az embernek. Ragaszkodjunk hitünkhez s a kétségek özöne közt meneküljünk Jézus keresztje alá. Nyomor, fájdalom, szenvedés érhetnek minket is, — ki kerülhetné el ezeket? — de ha hitünk szilárd s jellemünk nem ingadoz: a kifejlődés felett kétség nem lehet.

S mi tanítók, nekünk kétszeres szükségünk van a hitre. Nevelhet-e az vallásosan, vagy nevelhet-e egyáltalában, akinek hite nincsen? Hogy adjon egy sívár, nemes ösmék nélküli

kebel hitet s érzelmeket? Hisz aki csalóka tudományával a vallást kitépi az emberek szivéből, az egy poklot ültet helyébe, mely pusztává égeti a lelket és kétségbeesésre megérleli. Az Istennek legnagyobb áldása a hit; aki ezt ápolja: életet és boldogságot ad. A feltámadás napján támadjon fel szivünkben ujlott erővel a hit Istenben, a hit az erkölcsi világrendben. Aholnk magunkban s gyermekeinkben az emberiség örök vigaszát s tanácsadóját: a vallást, s ennek fényénél érezzük mind jobban a felelősséget saját hivatásunk teljesítésében; hiszen a nagy Tanító, kinek feltámadását az emberek s a megújító természet egyként ünnepelek, ugy szerette a gyermekeket; vegyük fel tehát a kicsinyek gondját, vegyük fel az Ő nevében s akkor a feltámadás napja nemzeletünk új életének is az ünnepe leend s a keresztény nevelés meg fogja nemesíteni e nemzetet, akkor mi is kiálthatjuk a tanítványokkal: „Feltámadunk!“

Bakó Elek,
r. kath. kineztári tanító.

KÜLÖNFELÉK.

— **Nagyhét.** A Nagyhetet, a megváltás fonséges eseményeinek az emléket, a püspöki székhelyen a szokottnál nagyobb pompával ünnepeletük meg. Lánglelkű főpásztorunk a hét három első napján a papnövédeket, az oltáregyesület tagjait és az apáca-zárda növendékeit részesítette a lelkigyakorlatok nagy jótéteményeiben. A papnövédelben a lelkigyakorlatokat P. Drebitka Ferenc vezette. Hitünk nagy igazságairól beszélt. Hogyan! A hogyan csak a Jézustársasági atyák tudnak beszélni; isteni meggyőző erővel, mely megragadja minden hallgatójának a lelkét. A zárda növendékeinek Soóthy Gyula spiritalis beszélt. Keresetlen, szivrelható, lelkeket megindító szavaival hallgatóit könnyekig meghatotta. Az exercitiumoknak különös jelentőséget adott az, hogy azokon Püspök Urunk is megjelent s szivből jövő atyai szavakkal buzdította a növendékeket az exercitiumok alatt hallott elvek megtartására. Részt vett 120 növendék. Az oltáregyesületi hölgyeknek a tudós P. Midlinszky tartotta az exercitiumokat. A hallgatóságra rendkívül buzdítólag hatott, hogy a lelkigyakorlatokon özv. Majláth Györgyné szül. Prandau bárónő ő Excellenciája, Püspök Urunk ödes anyja is példás buzgalommal résztvett. Az elmékedések alatt a zárda temploma mindig telve volt. Oltáregyesületünk e lelki gyakorlatával újból bebizonyította életrevalóságát és megcáfolta ama kicsinyléseket, melyekkel illeték olyanok is, a kikhez legkevésbé illik. Az egyesület tagjai a közös szt. áldozáshoz részint a székesegyházban, részint a zárda templomában járultak nagy esütörtökön. Az áldozók száma meghaladta a háromszázat.

Nagyesütörtökön a szent Misét Püspök Urunk mondta s ugyanakkor az olajszentelés és a lábmosás mélyeséges jelentésű szertartásait végezte megható áhitattal. Az örök szeretet emlékeit, az Őr Jézus szent testét nyújtá a főpásztor papjainak és híveinek. Megaláztatásodnak és szenvedéseidnek kezdetekor szólnunk Hozzád: O Redemptor sume carmen temet continentium.

Nagy Péntek a Világmegváltó halálának emléknapja. Felragyog a kereszt, ecce quomodo moritur iustus.

A szent szertartásokat Püspök urunk végezte. Az ol-táregyesület hölgyei gyönyörű virágokkal ékesítették a szent sirt. Szent beszédet — németül — Vass Albert úr. tartott. Beszédjében a keresztet állította hallgatói elé, mint a mely átkos bukásunknak, de egyuttal áldásos megváltásunknak is a jelvénye. Hangsúlyozta, hogy az ember akaratával megkeresztelvén az Isten akaratát, keresztet fábríkált, melyre az Istenember szállott fel, ki, mert engedelmes volt egész a halálig, nekünk az ég felé ismét utat nyitott. D. u. 3 óraker vesernye előtt P. Midlinszky Jézustársasági atya beszélt. Keresetlen szavakkal fejtegette, hogy miről praedical nekünk a szent kereszt. Arról, hogy az Isten irgalmas és igazságos, hogy Jézus semmit sem vont vissza tanításából halálakor, s hogy Mária is ott volt a kereszt alatt tengerfájdalmával megnyugodva Isten akaratán. De az életre is ad — folytatta a szónok — utasításokat a kereszt. Szenvedni, kerülni a kis bünöket és imádkozni hiv fel a kereszt. S a mit mondott a tudós atya, azt beállította a tapasztalás kohójába s oda vonta a hallgatót, hogy vizsgálja meg maga, igaz-e, a mit mond, igazat ad-e neki az élet a tapasztalat és mindenki — ebben van a Jézustársasági atyák utolérhetetlen hatása — művelt és műveletlen belátja, be kell látnia, hogy igaz, szent, követendő igazság, a mit a jó pater mond. A lamentatiokat Dr. Ujfalusi József dr., Balázs Endre, Ucsnai István, Gróf Toldalaghi Samu és Szabó György énekelték. A passiót, a vesernyéken a zsoltókat s a szent szertartásokon az improperiákat (Popule meus) és himnusokat a kis papok énekelték. Nagyszombaton a tűz és vizszentelés szertartását Szabó György végezte, mely után püspök urunk 3 kis papnak a tonsurát és a kisebb rendeket adta fel. Fr. Biró Cherubin szt. ferenczrendi diaconust pappá szentelte. Jézus egy pillanatra a halál álmát aluszsa, de nem sokára fölhangzik a magasztos alleluja.

— **Lelkigyakorlatok Státusunk intézeiteiben.** Kiváló férfiak török rajta fejüket, hogyan lehetne az ifjúságot a hitetlenségtől és az erkölcsteleniségtől megóvni. Intenzivebbé kell tenni a vallásoktatást s mindenek felett jó példával kell járni az ifjúság előtt; ez utóbbi a fő. Multa via per praecepta brevis per exempla. Ha látja az ifju, kinek szive-lelke a példák iránt fogékony, hogy a példaadó igaz és őszinte, ez jobban hat rá, mint a legfényesebb beszéd vagy a legbőleőbb fegyelmi szabályok. Püspök Urunk kegyelmes intézkedése folytán státusunk hét gymnasiátmának és két képezdájének ifjúsága és tanártestülete tartott a nagybjtt folyamán lelkigyakorlatokat. Midlinszky, Riesz Jézustársasági atyák és dr. Andor György t. pápai kamarás voltak a lelkigyakorlatok vezetői, melyekben kegyelmes Püspök Urunk is, a mikor csak tehetett, részt vett. Másfélezer tanuló és száznál több tanár együtt imádkozott, járta a kereszt utját s tisztította meg lelkét a páratlan buzgalmu főpásztoral. Mily magasztos látvány egy püspök a gyermekifjak közt! Ez igazi igazi példadás. Püspök Urunk gyakran szólott az ifjakhoz s ezt várták is, örömsugárzó arccal

és nagy szeretettel hallgatták szavait; ártatlan szemük rátapadt az Ő nemes alakjára, s erősen hiszem, hogy nem felejtik el soha Őt, s szavait és ajándékait mint gyermek koruk legdrágább ereklyéit őrizni fogják s emlékezni fognak rá az élet válságos pillanataiban. Oh boldog gyermekifjak, minő emlékeitek lesznek nektek férfi és agkorotokban! Igy ver mélyebb gyökereket a vallásoktatás az ifju szivekben. Püspök Urunk munkájára pedig rászáll a jó Isten áldása, másfélezer ifjunak megtermékenyül szive a keresztény igazságoktól s ily hívő és tiszta erkölcsű lesz. Ugy legyen.

— **Személyi hírek.** Dr. Belopotocky Kálmán tábori püspök Nagy-Várádról, hol mint kanonok a Nagy-Hetet töltötte, f. h. 9-én 9 és 1/2 óraker titkárával Bielik Imre pápai t. kamarással a helyi katonai lel-kész és katona hivei látogatására városunkba érkezik; itt tartozkodása alatt püspök Urunknak lesz vendége. László Polikárpsz. ferenczrendi tartományi főnök atya ma ápr. 6-án városunkba érkezett.

— **Főpásztori körtevel.** Fiumi hódolattal vettük Püspök urunk VI. számú körli velét. Első részében a körtevel szól a mult évben kitűzött 2 tételre beadott dolgozatokról. Az elsőre „de coelibatu et casta domo parochiali“ beadott 25, a másodikra: „de educatione in seminario“ pedig: 20, összesen 39 pap dolgozott. Megdicséeri a főpásztor a munkálkodókat s fájdalommal említi fel, hogy hét kerületből senki sem dolgozott, kettőből csak egy-egy. Az első tételre kitűnően fejtegették: Bakk Endre, Kiss Gusztáv és Takó János; a másodikat pedig: Avedik Lukács, Kiss Gusztáv és id. Szabó György. Az első díjesretelezen dolgozták ki: id. Kovács Lajos, Kovács Mihály, Magdó Mihály, id. Szabó György, Pál Kálmán és Steinhauer Ferenc, a másodikat Bakk Endre, P. Gyórfy Fidéi, id. Kovács Lajos. Mindkét tételről irt dolgozatokban sok jó eszme van, ezeket az összes dolgozatokból összegyűjteni s egy kötetben kiadni, valóban bölcs gondolata a főpásztorok. Felhívja tehát papjait, hogy a ki o fáradságos, de fontos munkára vállalkozik, jelentse ki ebbeli szándékát. A továbbiakban munkára hiv fel a főpásztor, ne engedjünk elmulni egy percer sem a nélkül, hogy a magunk vagy a mások lelki üdvösségére valami hasznosat ne tegyünk. Ezután három új tételt tűz ki. 1) Miképen lehetne a tavaszi és az őzi koronagyűléseket — borromei szt. Károly szellemében — ugy a lelki pásztrok, mint a hívők nagyobb lelki hasznára megtartani. 2) Mi az egyház álláspontja a Pápanak specialissime fenntartott két esetről. 3) Szabad-e a papoknak világiakkal együtt részt venni nyilvános mulatságokon, bálokon? szabad-e színházakat látogatniok? melyek az erre vonatkozó egyházi törvények, rendeletek és zsinati határozatok. — A következő szám a bérmant sorrendjét adja tudásul. Eszerint a főpásztor Pünkösöd előtt a gyergyai esperes-kerületben fog bérmálni^{*)}, a Pünkösdi ünnepeket pedig most is, mint eddig Csik-Somlyón fogja töltetni. Junius hónapban az erzsébetvárosi esperes kerület plebániát szándékozik megátogatni. Egy pár hitbuzgalmi könyvet ajánl a következő számok, mely után közül egy decretumot. Eszerint jelen 1901-ik évben a husvéti idő nálunk hamvazószerdától szent Háromság napjáig terjed. A következő számban ugyancsak egy római decretum közöltek, mely az eretek felvételéről tájékoztat. Mennyi folyt be az 1899-ik évben Péter-illér s különféle missiók címen, közöltek. Végül hatható szavakkal ajánlja a főpásztor a szent István Társulat kiadványait:

Megjelent — ugymond — a „Szent-István Társulat kiadványainak jegyzéke. Tudomást nyertünk benne főleg az újabb állatossági és imádságos könyvek, tankönyvek és tanszerek, ifjúsá-

* A bérmant programján változtatás történt. A változtatott programot jövő számunkban hozni fogjuk.

gi iratok, népies olvasmányok és más vegyes tárgyú könyvek felől, a melyek e Társulattal kaphatók (Budapest, VIII. Szent-kerályi u. 28.): de a jegyzékek izléses kiállítására egyszerűen mind a kiadványok külső kiállításának izléses voltáról is tanuságot tesz. A betűk szép alakja és tiszta nyomása, a papír finomsága, a képes vállalatok képeinek szépsége és tisztasága a társulat könyvnyomatói intézetét, valamint vezetőinek gondosságát és előkelő izlését dicsérik és ajánlják.

Mondanom sem kell, hogy a Szent-István-Társulattal megjelenő irodalmi művek mind azt az eszmét szolgálják, a melynek terjesztésére mi, Tisztelendő Testvéreim, életünket szenteltük. Ez eszme, e cél: vallásossággal áthatni és nemesisíteni a sziveket. Minden szó e nép, mind pedig a Társulat kiadványaiban helyet foglal, e célra van irányítva; úgy hogy iskolakönyvei és ifjúsági iratai, népiratkái, társadalmi, tudományos vagy nemesen szórakoztató iratai egyelőképen hivatva vannak és alkalmasak arra, hogy elterjedve és olvasatva akár az iskolában, akár a lelkészkedésben működő papság munkájának egy részét elvégezzék. Segítenek megvívni, porhanyossá, engedékennyé tenni a talajt, a melybe Istenigéje hull.

Azért kérem, terjesszék a Szent-István-Társulat kiadványait mind az ifjúság, mind a nép, mind pedig a műveltek között. Ez utóbbiakat igyekezzenek rábírní, hogy a Társulathoz tagjai legyennek. A csekély tagsági díjat (6 K. 30 f.) a Társulat szellemi értékben évenként bőven visszafizeti a „Katholikus Szemlé” kívül még más tagjait eményekkel.

A magyar püspöki kar a Szent-István-Társulattal bízta meg azzal, hogy a katolikus iskolák számára megfelelő tankönyvekről gondoskodjék. Ezt a Társulat utóbbi években fokozott mértékben megtette. Mégis sok katolikus iskola és intézet használ oly könyveket, a melyek a Szent-István-Társulat hivatalos jegyzékében nincsenek és így a püspöki kar által kinevezett tankönyvvizsgáló bizottság jóváhagyását sem bírják. Így mind a püspöki karnak inteni, mind pedig a Társulat vagy anyagi befektetése megbiusznak. — Fölvívom Tisztelendő Testvéreim figyelmét, hogy ezt befolyássaluk lehetőleg ellensúlyozni igyekezzenek.

Különösen ajánlom a Népiratkák 180 ik fizetését, a melynek címe: „A szövetszervezetekről”. Kellemes, könnyen érthető módon megmagyaráz minden, a mi a szövetszervezetek alakítására vonatkozik. Ára 36 f. A magam részéről is a szövetszervezetek alakítását tartom kiválóan alkalmas eszköznek arra, hogy néplélek megmentsük az anyagi romlástól, a melybe a sokféle uszorsások sodorják. — Mivel ezeka szövetszervezetek következtében sok igazságtalan haszontól elesnek, azért igyekeznek a nép között a szövetszervezési törekvéseknek híresztelések és balvélemények terjesztése által hiteltelét veszíteni.

E kis könyvecske arra is való, hogy a balvéleményeket eloszlassa és bizalmat szerezzen néplélekben ez ügy és annak intézői iránt, a kik a legönzetlenebb, áldásos és igaz jóakarral törekvesnek ez uton rajtok segíteni.

— **Öltáregyesületi hírek.** Az öltáregyesület tisztikara nagyesültörtökön személyesen közönte még ft. P. Midlinszky atyának ama fáradságot nem ismerő buzgóságát, melylyel a lelki gyakorlatot vezette: s kifejezték óhajukat, bárha minden évben megismétlődnék az üdvösség eme napjai.

A húsvét vasárnapján d. u. 5 órakor megnyitotta a d. o. öltáregyesületi kiállítás iránt városszerte nagy az érdeklődés.

— **A keresztény ifjak üdvözlete.** A felsikói esperesi kerület papsága a következő melegbangu levelet ntzte az ifjakhoz: „Tekintetes keresztény Egyetemi Ifjúság! „Mindn ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róm ledől s rabigába görbed.” A tiszta erkölcs erényvirágai pedig csak a szent kereszt tövében teremnek. Keresztény Egyetemi Ifjúságunk az új század kora reggelén az ember szívé és értelem nemes kötelessége között, a szent kereszt védelmében, a legszubb és legmagasabb részét választja magának, amely, hogy tölle el ne vessék, azért: „Buzgó imádság epedez százezrek ajkán.” Szívöböl üdvözli amily vallásos, épp oly hazafias érzelmi Egyetemi Ifjúságot: A felsikói esperesi kerület papságának nevében és megbíz-

sából: Murányi Kálmán kerületi főesperes, Jakab Lajos alperes, kerületi jegyző.

— **A hunyadi espereskerületi papság márc.** 26-án húsvéti szent gyónása után tartotta tavaszi koronagyűlést Déván a ft. Kapisztrárok házában. Jelen voltak: Szóts János kerül. főesperes, a házfűnök és vikárius, Ferenc József góvásdái, Magóth Lajos dobrai, Szenkovics Albert királybányai, Tözsér László kudzsi, Buday János lupényi, Szigethy Gyula marosilyei lelkészek, Tunyogi-Csapó Endre pi-kitelepi káplán. — A főesperes ur az eltávozottakat elbucszattata, az ujakat beajánlotta szokásos kedvességével. — A meghalt Mike Gy. helyébe új kerületi jegyzőt választottunk: a főesperes ur ajánlatára László Gyula hátszegi plebánost. — Az udvarhelykerületi papság átiratát egyszerűen tudomásul vettük, mert a mostani számvevőszék nézve is Püspök ur ö Mészástól megnyugtató leiratot kaptunk. — Miután szakértői szem ug, látja, hogy a fizetendő 800 frt nyugdíjal szemben alapunk nem elég biztos, elbatároztuk, hogy püspöki rendelkezésre tartassék egy egyházmegyeyi papi gyűlés, melyen állapítassék meg 3. fokozatul 1000 frt. — Az illetékek fizetése újabban rendeztessék. — Főesperes ur felhívja a papságot a rendszeres prédikációk és katechezisek pontos megtartására s referál az esperesi visitatio kedvező és kedvezőtlen tapasztalatairól. — Buday J. urnak azon indítványát, hogy Wlassisz miniszter urnak autonómiai magatartásáért szavazunk bizalmatlanságot, nem fogadtuk el, mivel nem az erdélyi autonómiairól van szó, s azt a másik indítványát, hogy járassunk kath napilapokat, saját óhajunknak és papi kötelességünknek ismertük el, anélkül, hogy ez ügyben szükség lenne a többi koronákat megkeresni.* — Szenkovics A. urnak azon indítványát, hogy szavazunk bizalmat az egyetemi ifjúságnak a kereszt bátor kitűzéseért, Tözsér L. urnak észrevételei után, vallásérkölesi, morális tekintetben ugyan elfogadtuk a jegyzőkönyvileg bizalmat is szavaztunk, de fegyelmi tekintetben még most határozni inopportunosnak tartottuk, majd később.** — Ezzel közös szeretettel és bizodalommal megjelentük tapintatos és bőles főesperesünket s a ház megterített dús és szivélyes asztalához ülünk. A vendégszerető háznak és szerzetes urnak e helyen is legyen köszönet és hála mindnyájunktól! E sorok írója meg azt akarta indítványozni, — de elfelejtette, — hogy kéressék meg Püspök uró Méltósága, hogy a következő témául kegyeskedjék aztilluzni ki, hogyminden lelkész írja meg plebániaja történetét bár röviden, az readre közzéssék a „Közművelődés”-ben vagy irod. társulatunk költségén külön fizetben adassék ki.*** Ez régi óhajunk volna!

— **Megtérések.** Frenkó Andráns Bikszádon két 7 évet betöltött leánykájával (az egyik 8 éves a másik 15), Perpics Márkné két 7 éven aluli gyermekével Mikó-Ujtaluban, Kászonyi Ferencné Oltszéken egy 7 évet betöltött leánykájával és egy 2 éves fiúgyermekével a gör. kel. felekezetről a róm. kath. vallásra tértek át.

IRODALOM.

* Irodalmi értesítés. Alkalmi egyházi beszédek cím alatt bocsatom közre előkelőbb és egyszerűbb alkalmakról elmondott egyházi beszédeimet. Ez alkalmak: a budavári nemzeti ünnep (Szent Istvánkor), templomszentelés (2), plebánia jubileuma, indulás Lonrdesba, a lourdesi bazilikában, keresztelés (2), első áldozás, esketés, (3), lelkipásztor beiktatója és beköszöntője, áttérés, szerzetesi fogadalom, ezüstés aranymise, eziltemenyegző, legényegyesületi zászlószentelés, Szentségimádás, halottak estélye, év utolsó estéje, a magyar

* Pedig érdemes volna megkeresni új javaslattal a coronákat. Több haszonnal járna, mint az udvarhelyi kerületnek a számvevőszékre vonatkozó javaslata. Szerk.

** Kár volt későbbre halasztani. Szerk.

*** Tartsanak papi összejöveteleket mint Gyergyóban s ott olvassák fel egyik másik plebánianak a történetét. Mindent leírni és akárhogyan, az nem járja. Szerk.

keresztény jubileuma, esodakép ünnepe, Kalvárián (3) stb.; függelékl: tanítóegyleti ünnep. Az utóbbit kivéve, valamennyi katolikus predikáció: papírúrnak használható anyag a szónoklásra, a világi híveknek pedig: épületes olvasmány. Az úgynevezett amateur páha papirborítékba kötött, cinképes, több mint 400 lapos könyv ára 6 korona; (diszvaszonkötésben 7 korona 50 fillér), de a Szent-István-Társulat nyomdájánál (Stephanum igazgatósága, Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.) vagy a kinek alkalmasabb, a szerzőnél (Ruscsek Antal esperes, Győr) megrendelve, bérmentes küldéssel 5 korona. (Vázonkötésben 6 kor. 50 fillér.) A kötetet a megrendelők husvét körül kézhez kapják. Győr, a postabélyeg kelte. Ruscsek Antal, esperes-plebánus, szentszéki ünök, a Ferenc József rend lovagja, a Szent-István-Társulat Tud. és Irod. Oszt. tagja.

* **Bodrogköz.** Geőze Sarolta, a szociális kérdések hivatott fejtegetője, legutóbb a Bodrogközről írt egy dolgozatot, melyet most a Magyar Gazdaszövetség külön is kiad. Érdekesen és vonzóan adja elő e jökora darab föld népének életét és társadalmi viszonyait és azokat a változásokat, a melyeken a legutóbbi idők fejleményei folytan keresztül ment. Elősorolja azokat az emberbaráti és hazafias alköásokat is, a melyeket Majláth József gróf és társai a megromló gazdasági és erkölcsi viszonyok javítása céljából életbe léptettek. Foglalkozik a szövetkezetekkel, azok eredményeivel, a gazdasági tanfolyamokkal és utal arra, hogy a Bodrogköz mindazon banyatlás mellett, mely itt ott mutatkozik, egészen véve emelkedik. A dolgozatot a bodrogközi jöteknony növegyesület alapszabályai és ügyrendje fejezi be, a melyből azok, a kik hasonló actiora magukat elszánják, oklást és irányadást meríthetnek. A füzet Kiliánál kapható, ára 30 fillér.

* **Társadalmi reformok.** Irta Páris Frigyes, Budapest, 1901. Kilián Frigyes bizománya. Szerző lelkes és munkás apostola a szövetkezeti eszmének, a melynek érvényesülése a kisemberek gazdasági és morális előmenetelének világ-szerzte legfőbb faktorául bizonyult. A szövetkezés adja meg a legjobb szervezetet a kisemberek bitelligyének, fogyasztásának és termelésének. Szerző helyesen mondja, miképp hazánkban összes társadalmi és gazdasági erők itt kell basználnia, hogy a világversenyben megállhasson. De a mint a természeti erőket nem lehet kifejezni szerkezet nélkül, úgy a társadalmi erőket sem lehet kihasználni szervezet nélkül. A mi a természetben constructio, a társadalomban az organisatio. És az organisationak leglökéletesebb formái a szövetkezetek, melyekben két hatalmas tényező van jelen: az együttműködés és a kölesönöség. A szövetkezetek terjedése valóságos társadalmi reformot jelent, mert új, egészséges föltölgást, gazdasági munkálkodást visz be társadalunkba és pedig annak legkevésbé érvényesíthető rétegeibe. Nem tarthatjuk túlszának, a mid n Páris kimondja, hogy hazánkat a népnevelés mellett csak a szövetkezetek tehetik igazán gazdagá, függetlenül és művellett. Részletesen foglalkozik a szövetkezetek különféle alakjaival, a hitel-, értékesítési-, termelési-, fogyasztási- és biztosítási szövetkezetekkel s közéletünk fejlődésének egyes hibás mozzanatait éles szemmel tárja föl. Az érdekes és hasznos tanulmány a Magyar Gazdaszövetség kiadványai között jelent meg, mint különnyomat a Magyar Gazdák Szemléjéből. Ara 40 fillér.

* **A „Böleeseleti Folyóirat”** 1901 I., március füzete megjelent, 192 oldalnyi terjedelemben, a következő tartalommal: XIII. Leó pápa a keresztény demokraciáról. Ertekezések. Az eszméről Kozáry Gyula. — Az árképződésről. Dr. Stuckler János, Böleeseleti mozgalmak, vegyesek. Sensista és subiectivista e Loecke? P. Seb. — Kiállításai

kongresszusok. Dr. Vetési József. Irodalmi értesítő. Rauschburg P. és Décsi K.: Lelki gyógymodok Dr. Szilvek Lajos — Dr. Lehmann A: Babona és varázsa't a legrégebbi idők-től a jelen korig. Dr. Szilvek Lajos — Engelbert, Lorenz Fischer: Der Triumph der christlichen Philosophie. Haribý Ravérius. — Folyóiratok. — A folyóirat négy füzetének megjelenési napjai: március 15. június 15., szeptember 15. és december 15. Ara egy évre 5 frt = erga sacra .7. A szerkesztő-kiadó Dr. Kiss János címe: Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5 a. Ez a kitünő szakközöny minden pártolásra érdemes.

* **Az erdélyi százság multja** vagyoni önkormányzatára vonatkozólag. Irta: Kis Bálint. Az erd. róm. kath. irodalmi társulat tulajdona. Ara 3 korona. Még mindig kapható irodalmi társulatunknál Kis Bálintnak ezen kitünő műve. Történettudások, tudományos folyóiratok (Századok, Erdélyi Múzeum stb.) s a napi sajtó is a legnagyobb díeséretekkel halmozták el e nagy szorgalommal és éles judiciummal megírt könyvet. Jogászok s minden tudományt kedvelő művelt ember nagy haszonnal olvashatja százs honfitársaink igazi tárgyilagossággal megírt történetét. Lapunk a mult év nyarán kimerítő ismertetést adott felőle. Most újra felhívjuk rá a figyelmet.

P á l y á z a t o k.

— *A sinfalvi* róm. kath. kántor-tanítói ürességben lévő állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1. az összes birtokok évi hasznából 675 kor. 40 fill. havi részletekben, 2. az erdélyi róm. kath. norma isalappól 168 korona havi részletekben, 3. ájtatos alapítványból 40 kor., 4. a püspöki pénztárból 100 kor. három havonként, 5. stólából 23 kor., 6. két régi öl tüzi fa értéke 20 korona, 7. 500 □ öl erdő terület használatára. Cinos lakás, két szoba, konyha, kamrával, gazdasági épület, veteményes, gyümölcsös kert. Kötelességei: a kántori teendők, a vegyes elemi iskolában rendes tanítás. Az állomás azonnal elglalható a kinevezés után. Folyamodni akaró okleveles kántortanítók felszerelt pályázati kérésüket folyó évi április 15-ig Püspök úr Ó méltóságához nyujtsák be.

Lőrincz Ferenc s. k.
alesp. plebánus, iskola széki ünök.

Szerkesztői üzenetek.

Cibinparti. Husvét számnak már készen volt, a mikor becses közömenyet megkaptuk. Elismerjük, hogy fontos dolgot nagy jó akarral tárgyalt. Javaslataival azonban csak meddő vitát idézne elő. A tanító képezdét Csik-Somlyóról Nagy-Szebenbe áthelyezni még képeződésnek is sok. Elég, ha a gymnasiumot beviszik Csikszeredába. Hadd maradjanak a képezdészek a csodolató sziz Mária oltalma alatt, így kívánja ezt, — hogy többet ne mondják a traditio s a székiek nép érdeke. A it a somlyói képezdéről mond, nem fogadtató el, az áll olyan színvonalon, mint a szebeni tanítónó képezde, melyet annyira telmagasztal vegyen társadogát és nézze meg, vagy legalább kérjen egy értesítőt annak érdek igazgatójától s meg fog győződni, hogy itélete elhamarkodot.

B. F. M. U. J. Hiába erősködik, úgy sem közöljük a nevezett törvény paragrafusát.

A felelős szerkesztő betegsége miatt a szerkesztésért felelős Erőss József.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Agost.

Szerkesztőtársak: Erőss József, Péter János dr., Szilveszter Ferenc dr., Wagner Sandor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lye. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.